

ГУЗЕНКО Олена

Донецький державний університет внутрішніх справ
доцентка кафедри господарсько - правових
дисциплін та економічної безпеки
кандидат економічних наук, доцент

ЗМІСТОВНІСТЬ ЗАВДАНЬ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В ПРАВОВІЙ ПЛОЩИНІ

Економіка України пройшла тернистий шлях, який включав суттєві перешкоди до досягнення стабільності і рівноваги. Разом з тим, останні події в країні в умовах воєнного стану утворили нові фактори, негативний вплив, який сприяє зниженню економічної безпеки як окремо взятої соціально-економічної системи, так і держави в цілому. В певній мірі зміцнення економічної безпеки, сьогодні можна побачити як на мікроекономічному, так і на макрорівні, проте активні воєнні дії в Україні, які спровоковані російською федерацією не дають досягти необхідного рівня всіх складових економічної безпеки. В умовах сьогодення країна потребує не лише заходів зміцнення економічної безпеки, а перш за все, адаптації інноваційних методів здатних підвищити рівень безпеки. Беззаперечним є той факт, що до складу економічної безпеки країни включено таку складову як інвестиційно-інноваційна безпека. Враховуючи рівень значуваності нових загроз і небезпек, набуває особливої актуальності питання дослідження проблем виокремлення загроз, які здійснюють найбільший вплив на інвестиційно-інноваційну безпеку держави та виділення основних заходів протидії цьому впливу.

З виникненням необхідності відбудови нашої країни після перемоги, питання інвестиційно-інноваційної безпеки набувають особливої актуальності. Сьогодні все більше науковців приділяють увагу проблемам протидії загрозам економічній безпеці держави з урахуванням інвестиційно-інноваційної складової, зокрема: З. С. Варналій, Д. Д. Буркальцева, О. С. Саєнко[1], С. В. Онищенко та О. А. Пугач [2], О.В. Комеліна та А.В. Матковський [3], Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, С. М. Макуха[4] та багатьох інших. Віддаючи належне науковому здобутку провідних вітчизняних економістів, слід зазначити, що сьогоднішні зміни як у зовнішньому, так і у внутрішньому середовищі держави, вимагають по-новому оцінити і виділити найбільш впливові загрози та ключові заходи протидії з обов'язковим урахуванням інвестиційно-інноваційної безпеки.

Варто зауважити, що законодавець у Стратегії національної безпеки України[5] окреслив зміст загроз, які стосуються саме виробничої безпеки через макроекономічний аспект. Так, у п. 24. звернув увагу на те, що

«...непослідовність та незавершеність реформ і корупція перешкоджають виведенню української економіки з депресивного стану, унеможливають її стає і динамічне зростання, підвищують уразливість до загроз, підживлюють кримінальне середовище», а у п.25 підкреслив факт «...недостатнього захист права власності, повільний розвиток ринкових відносин у ключових сферах».

Як правило, стан економічної безпеки мотивує прагнення суб'єктів господарювання до економічного розвитку та стимулює його за траєкторією розширеного відтворення, яке практично неможливе без інноваційного підходу до управління та інвестиційних вкладень. Саме з даної позиції має розроблятися система захисту від викликів, які торкаються інвестиційно – інноваційних новацій. Зокрема, звернення до Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України[6] показало, що законодавець запропонував тлумачити термін «інвестиційно-інноваційна безпека» як «...стан економічного середовища в державі, що стимулює вітчизняних та іноземних інвесторів вкладати кошти в розширення виробництва в країні, сприяє розвитку високотехнологічного виробництва, інтеграції науково-дослідної та виробничої сфер для зростання ефективності, поглиблення спеціалізації національної економіки на створенні продукції з високою часткою доданої вартості».

Разом з тим, затверджуючи Стратегію економічної безпеки України на період до 2025 року[7] законодавець серед ключових загроз інвестиційно-інноваційної безпеки відмітив «... відсутність сприятливих умов для створення та розвитку технологічних компаній та інноваційних підприємств, стартапів; відсутність дієвих економічних стимулів, сприятливих умов для інноваційного оновлення виробництва, низький попит на інноваційну продукцію на внутрішньому ринку; недостатній рівень захисту прав інтелектуальної власності; протиправні спрямування до вітчизняних технологічних розробок та інновацій з боку іноземних суб'єктів і ризики їх несанкціонованого витоку за кордон; низький захист прав власності; корупція та інші».

У зв'язку із зазначеним законодавець у Стратегії економічної безпеки України на період до 2025 року[7] визначив ряд завдань, які безпосередньо торкаються інвестиційно-інноваційної безпеки. До їх складу запропонував включити[7]: розвиток інституційної системи супроводження інвесторів, у тому числі інформаційно-консультаційного забезпечення інвестування, здійснення її належного ресурсного забезпечення; впровадження системи оцінки впливу іноземних інвестицій на національну безпеку, запобігання концентрації іноземного капіталу у сферах, що мають стратегічне значення для національної безпеки України; розроблення механізму і реалізація державного супроводження впровадження розроблених в Україні новітніх технологій у галузях, що мають стратегічне значення для національної безпеки держави та її

критичної інфраструктури; створення умов для малих та середніх підприємств для інвестування в науково-дослідну діяльність шляхом реалізації заходів з розвитку співпраці науково-дослідного та реального секторів; удосконалення правового захисту прав власності; запровадження економічних стимулів та механізму підтримки вітчизняних підприємств у разі впровадження ними новітніх технологій; забезпечення комплексної перевірки походження іноземних інвестицій у стратегічні об'єкти державного значення та інші об'єкти критичної інфраструктури; впровадження моделі «відкритих інновацій» тощо.

Ми погоджуємося з позицією Н.М. Гуляєвої та І.М. Вавдійчик [8] стосовно того, що «...основними чинниками, які негативно впливають на рівень інвестиційно-інноваційної безпеки, є: недостатній рівень валового нагромадження основного капіталу, високий ступінь зносу використовуваних основних засобів, наявне зниження позиції, яку займає Україна за рейтингом умов ведення бізнесу, недостатні обсяги прямих іноземних інвестицій в економіку країни, низький рівень інноваційної активності діючих підприємств тощо». Водночас не слід нехтувати загрозами, які спровоковано воєнними діями російської федерації проти України, що вказує на необхідність більш дієвих ініціатив законодавця стосовно її зміцнення.

Таким чином, проведені дослідження вказали на доцільність та необхідність вирішення питань інвестиційно-інноваційної безпеки України не дивлячись на наявні воєнні дії. Саме цей вид економічної безпеки має відіграти провідну роль при відбудові країни після завершення воєнних дій. Наявність асиметрії між інвестиційним попитом і пропозицією, обсягами інвестицій і зростанням ВВП, внутрішніми та іноземними інвестиціями, обсягами і структурою інвестицій у територіально-галузевому розрізі свідчить про нагальну потребу України у створенні, в після воєнний період, стратегічної моделі розвитку національної економіки на основі оптимальних пропорцій за критеріями економічної безпеки та сучасними оцінками його інвестиційно-інноваційного компоненту.

Література

1. Варналій З. С. Економічна безпека України: проблеми та пріоритети зміцнення: монографія / [З. С. Варналій, Д. Д. Буркальцева, О. С. Саєнко]. К.: Знання України, 2011. 299 с.

2. Онищенко С. В., Пугач О.А. Загрози економічній безпеці України: сутність, оцінювання та механізм упередження: монографія. Полтава: ПолтНТУ, 2015. 337 с.

3.Комеліна О.В., Матковський А.В. Економічна безпека держави: оцінювання та стратегічні орієнтири забезпечення: монографія. Полтава: ПолтНТУ, 2013. 202 с

4.Економічна безпека держави: сутність та напрями формування: монографія / [Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, С. М. Макуха та ін.]. Х.: Право, 2009. 312 с.

5. Стратегія національної безпеки України. Безпека людини - безпека країни: Указ Президента України від 14 вересня 2020 року № 392/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#n12>

6.Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України: Наказ Міністерство економічного розвитку і торгівлі України від 29.10.2013 року №1277. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#Text> (дата звернення 06.05.2023 року).

7.Про Стратегію економічної безпеки України на період до 2025 року: Рішення Ради національної безпеки і оборони України. Указ президента України від 11 серпня 2021 року № 347. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0048525-21#Text> (дата звернення 06.05.2023 року).

8. Гуляєва Н.М., Вавдійчик І.М. Інвестиційно-інноваційна безпека як чинник економічного зростання. *Економіка і суспільство*.2018. Випуск 17. С.211-215.